

Návrh příslušné části Důvodové zprávy pro **zákon o ovzduší**

Ochrana ovzduší před světelným znečištěním je do zákona zahrnuta z řady důvodů:

- umělé osvětlení nočního vzduchu vzbuzuje dojem, že vzduch je špinavý a působí tedy podobně, jako ve dne pohled na zákal či kouř
- nedostatek tmy v noci narušuje život mnoha organismů v přírodě, stejně jako spánek lidí
- existují vážná podezření, že nedostatek tmy může poškozovat zdraví, například vést ke tvorbě nádorů
- vzduch, který je v noci osvětlený, mění tvářnost krajiny a ochuzuje ji o důležitou složku, totiž pohled do vesmíru, který ovlivňoval lidstvo odjakživa, ale postupně vinou rostoucího světelného znečištění přestává
- zbytečně osvětlený vzduch omezuje až znemožňuje cílené poznávání vesmíru v rámci vzdělávání i jeho vědecký výzkum, tedy též činnost hvězdáren
- světelné zdroje osvětlující zčásti jen vzduch (tedy svítící nahoru), přinášejí smrt mnoha ptákům a velké spoustě hmyzu
- tytéž světelné zdroje svítí do očí chodcům a řidičům, kteří pak vidí špatně na cestu a volají tak po ještě silnějším osvětlení
- elektřina vyplývaná na zbytečné svícení znamená zbytečné znečišťování ovzduší provozem elektráren a zbytečné emise skleníkových plynů

Skutečnost, že světelné znečištění se v České republice až doposud stále zhoršovalo, je dána hlavně tím, že se používají stále účinnější zdroje světla. Zatímco u slabých světelných zdrojů obvyklá třetina světla, jdoucí do nežádoucích směrů, nezpůsobovala velké problémy, s vývojem výbojových zdrojů se ona třetina stává stále vážnějším problémem.

Na rozdíl od jiných opatření k ochraně ovzduší, která zpravidla vyžadují značné investice a někdy i vyšší provozní náklady, opatření pro snižování světelného znečištění vedou s malými nebo žádnými přídatnými investicemi k velkým trvalým finančním úsporám, jsou tedy pro všechny výhodné.

Legislativní omezení světelného znečištění se uplatňuje ve vyspělých zemích, zejména v USA, už od šedesátých let. Až do nedávné doby bylo ale omezeno na okolí astronomických observatoří. V devadesátých letech 20. století se objevily první vyhlášky a zákony omezující světelné znečištění na území obcí a států v USA i regionů v Evropě. Zvláště důkladný zákon, který má sloužit jako předloha pro zákon EU, vstoupil v platnost na konci března 2000 v Lombardii.

Technické prostředky k takovému venkovnímu osvětlování, jehož škodlivé důsledky jsou minimální, se koncem dvacátého století staly běžně dostupné. Jde o svítidla, která nesvítí

nad horizontální rovinu. Zpravidla jsou dole zakončena vodorovným sklem. Zákon předepisuje použití takových svítidel ve valné většině případů, výjimku tvoří svítidla slabá nebo používaná jen v době stmívání.

Záměrné svícení vzhůru do vzduchu je možné jen ve výjimečných příležitostech veřejného zájmu (slavnostní představení typu ohňostroje) nebo pro zajištění bezpečnosti leteckého provozu. Zejména není přípustné pro účely reklamy.

Kromě povinnosti nesvítit směrem vzhůru zákon upřesňuje, že svítidla smějí osvětlovat jen pozemek vlastníka, který si jeho osvětlování přeje. Docílit toho lze vhodným umístěním a konstrukcí svítidel, v případě potřeby pak i doplněním přídatného stínidla. Jde vlastně o analogii s ochranou proti hluku.

Pro zajištění maximální úspory elektřiny dále zákon stanovuje obcím (tedy pro soustavy veřejného osvětlení) povinnost užívat takových světelných zdrojů, které jsou při splnění požadovaného účelu nejúčinnější a nepřekračovat minimální doporučené hladiny osvětlení. Doporučuje také snižovat hladinu osvětlení alespoň o jednu třetinu v době po 23. hodině (v době platnosti letního času po 24. hodině).